

Maria FILIPIAK

„CÓŻ CENNIEJSZEGO NIŻ MĄDROŚĆ?” (Mdr 8,5)

O mądrości, głupocie i jej unikaniu

Bibliografia wypowiedzi papieży

Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka

z lat 1978-2021

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

- I (1978) ss. 477 XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729 XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157 XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983 XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869 XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292 XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313 XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376 XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497 XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751 XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730 XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496 XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016 XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708 XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081 XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683 XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204 XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242 XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482 XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582 XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812 XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073 XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625 XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405 XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317 XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945 XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783 XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885 XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888 XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I(2005) ss. 1326	V(2009) t. 1, ss. 1439
II(2006) t. 1, ss. 1008	V(2009) t. 2, ss. 980
II(2006) t. 2, ss. 1065	VI(2010) t. 1, ss. 1166
III(2007) t. 1, ss. 1405	VI(2010) t. 2, ss. 1390
III(2007) t. 2, ss. 1065	VII(2011) t. 1, ss. 1072
IV(2008) t. 1, ss. 1280	VIII(2012) t. 1, ss. 960
IV(2008) t. 2, ss. 1099	VIII(2012) t. 2, ss. 952
IX(2013), ss. 336	

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 592
 I (2013) t. 2, ss. 983
 II (2014) t. 1, ss. 938
 II (2014) t. 2, ss. 949

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Roztropność* (Audienca generalna, 25 X), NP I, s. 26-28; toż: *La prudenza*, IGP I, s. 60-63.

2. *Inteligencja i poszukiwanie naukowe w służbie dla Boga i dla człowieka* (Przemówienie do pracowników i studentów Katolickiego Uniwersytetu Najświętszego Serca, 8 XII), NP I, s. 135-139; toż: *L'intelligenza e la ricerca al servizio di Dio e dell'uomo*, IGP I, s. 297-304.

3. *Wymiar etyczny w życiu człowieka* (Audienca generalna, 20 XII), NP I, s. 168-171; toż: *La dimensione etica nella vita dell'uomo*, IGP I, s. 369-373.

1979

4. *Mieć odwagę proroków i ewangeliczną roztropność pasterzy* (Przemówienie do uczestników III Konferencji Generalnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej, 28 I), NP II, 1, s. 83-95; toż: *Audacia di Profeti e prudenza evangelica di Pastori*, IGP II, 1, s. 188-211.

5. Encyklika *Redemptor hominis* (4 III), Watykan 1979; toż: *Lettera Enciclica Redemptor Hominis*, IGP II, 1, s. 606-609.

6. *Nieznajomość Chrystusa jest wielką tragedią historii* (Przemówienie do pracowników drukarni Poliglota, 30 III), NP II, 1, s. 306-308; toż: *Il Cristo sconosciuto è la grande tragedia della storia*, IGP II, 1, s. 738-742.

7. *Sumienie jest miarą człowieka* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 IV), NP II, 1, s. 318-319; toż: *Dio parla all'uomo con la Croce*, IGP II, 1, s. 764-766.

8. Konstytucja apostolska *Sapientia christiana*. O uniwersytetach i wydziałach kościelnych (25 V), NP II, 1, s. 533-549; toż: *La Costituzione Apostolica Sapientia Christiana nella traduzione italiana*, IGP II, 1, s. 1268-1310.

9. *Zwycięstwo wiary i miłości nad nienawiścią* (Przemówienie w Oświęcimiu-Brzezince, 7 VI), NP II, 1, s. 683-686; toż: *Vittoria della fede e dell'amore sull'odio*, IGP II, 1, s. 1482-1487.

10. *Badanie świata dla poznania człowieka* (Przemówienie do grupy naukowców, 28 IX), NP II, 2, s. 199-201; toż: *Studiare il mondo per conoscere l'uomo*, IGP II, 2, s. 400-403.

11. *Chrystus wzywa was do prawdy* (Homilia podczas Mszy św. dla młodzieży, Galway, Irlandia, 30 IX), NP II, 2, s. 226-229; toż: *Cristo vi chiama alla verità*, IGP II, 2, s. 457-462.

12. *Wolność musi opierać się na prawdzie* (Przemówienie w Battery Park, 3 X), NP II, 2, s. 282-284; toż: *La libertà deve essere fondata sulla verità*, IGP II, 2, s. 569-573.

13. *Wierni prawdzie i miłości* (Przemówienie podczas spotkania z biskupami Stanów Zjednoczonych, 5 X), NP II, 2, s. 312-319; toż: *Fedeli alla verità nell'amore*, IGP II, 2, s. 629-644.

14. *Wznoszenie się ku prawdzie* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie roku akademickiego, 15 X), NP II, 2, s. 378-382; toż: *Ideale ascensione verso la verità*, IGP II, 2, s. 757-764.

15. *Zespolenie w prawdzie i miłości dla urzeczywistnienia wskazań Soboru* (Przemówienie do uczestników Zebrania Plenarnego Świętego Kolegium, 6 XI), NP II, 2, s. 505-512; toż: *Unione nella verità e nella carità per una coerente realizzazione del Concilio*, IGP II, 2, s. 1046-1058.

16. *Głęboka harmonia łączą prawdy naukowe z prawdami wiary* (Przemówienie do członków Papieskiej Akademii Nauk, 10 XI), NP II, 2, s. 529-533; toż: *L'armonia profonda che lega le verità della scienza e le verità della fede*, IGP II, 2, s. 1107-1115.

17. *Pozwólmy, by prowadziła nas prawda przyniesiona nam przez Chrystusa* (Homilia podczas Mszy św. w parafii al Trullo, Włochy, 11 XI), NP II, 2, s. 536-539; toż: *Lasciamoci guidare dalla verità portataci da Cristo*, IGP II, 2, s. 1126-1133.

18. *Chrystusowe świadectwo dane prawdzie jest miarą naszych czasów* (Przemówienie do święckich Rzymu, 25 XI), NP II, 2, s. 594-597; toż: *La testimonianza del Cristo alla verità è la misura delle nostre opere*, IGP II, 2, s. 1241-1247.

19. *Prawda siłą pokoju* (Orędzie na XIII Międzynarodowy Dzień Pokoju, 18 XII), NP II, 2, s. 696-701; toż: *La verità, forza della pace*, IGP II, 2, s. 1444-1453.

1980

20. *W regule św. Bazylego skarby mądrości chrześcijańskiej* (Przemówienie do zakonników i zakonnic, 14 II), NP III 1, s. 156-157; toż: *Nella regola di San Basilio tesori di sapienza cristiana*, IGP III, 1, s. 388-391.

21. *Wolność, prawda, służba człowiekowi* (Spotkanie ze światem uniwersyteckim, Kinszasa, Zair, 4 V), NP III, 1, s. 473-477; toż: *L'amore ardente della verità ispiri la gioia della ricerca*, IGP III, 1, s. 1119-1127.

22. *Nieomyślność Kościoła – darem Chrystusa i nieodzownym warunkiem posługi kapłańskiej* (List do episkopatu niemieckiego, 22 V), NP III, 1, s. 625-629; toż: *L'infallibilità della Chiesa è dono di Cristo e condizione indispensabile del servizio apostolico*, IGP III, 1, s. 1428-1437.

23. *Pierwszą posługą, która należy się człowiekowi, jest świadczenie całej prawdy* (Przemówienie do przedstawicieli wyznań chrześcijańskich, Paryż, 31 V), NP III, 1, s. 677-678; toż: *Il primo servizio da rendere all'uomo è la testimonianza di tutta la verità*, IGP III, 1, s. 1541-1544.

24. *Historia zbawienia rozpoczyna się od każdego człowieka* (Homilia podczas Mszy św. na lotnisku Le Bourget, 1 VI), NP III, 1, s. 700-704; toż: *La storia della salvezza conosce con ogni uomo un nuovo inizio*, IGP III, 1, s. 1585-1592.

25. *Głupota w oczach świata jest mądrością w Duchu Świętym* (Przemówienie do sióstr w Lisieux, 2 VI), NP III, 1, s. 741-743; toż: *Follia agli occhi del mondo e sagesza nello Spirito Santo*, IGP III, 1, s. 1665-1668.

26. *Marność i wartość* (Homilia podczas Mszy św. w Castel Gandolfo, 3 VIII), NP III, 2, s. 180-181; toż: *La vanità ed il valore*, IGP III, 2, s. 322.

27. *Dramat narkomanii* (Homilia podczas Mszy św., Castel Gandolfo, 9 VIII), NP III, 2, s. 195-197; toż: *Per vincere la droga è necessaria la solidarietà*, IGP III, 2, s. 346-351.

28. *Trwanie w prawdzie* (Przemówienie do duchowieństwa, 30 VIII), NP III, 2, s. 271-273; toż: *Adesione alla verità e testimonianza di vita*, IGP III, 2, s. 499-503.

29. *Nauka – teologia – Magisterium* (Przemówienie do naukowców, Kolonia, 15 XI), NP III, 2, s. 617-623; toż: *Rinnovato collegamento tra pensiero scientifico e forza di fede dell'uomo che cerca la verità*, IGP III, 2, s. 1200-1211.

30. *Dobroczynny dialog między nauką a teologią* (Przemówienie do laureatów Nagrody Nobla uczestniczących w kolokwium zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Nova Spes”, 22 XII), NP III, 2, s. 887-890; toż: *Nella ricerca della verità per l'uomo è benefico il dialogo tra scienza e teologia*, IGP III, 2, s. 1780-1785.

1981

31. *Niech towarzyszy wam mądrość, pokora i męstwo* (Przemówienie podczas konsekracji biskupów, 6 I), NP IV, 1, s. 11-13; toż: *Voi dovete essere gli uomini della fede*, IGP IV, 1, s. 24-28.

32. *Nauka – sumienie* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami Uniwersytetu Narodów Zjednoczonych, Hiroshima, 25 II), NP IV, 1, s. 264-269; toż: *Responsabilità della scienza e della tecnologia*, IGP IV, 1, s. 540-549.

33. *Postępujcie z ufnością w poszukiwaniu prawdy* (Przemówienie do studentów uczestniczących w „Convegno Veritas”, 7 III), NP IV, 1, s. 308-310; toż: *Procedete sempre con chiarezza e con fiducia nella ricerca della verità accanto ai giovani d'oggi*, IGP IV, 1, s. 635-638.

34. *Odblask mądrości Bożej w pełnej formacji człowieka* (Przemówienie do grupy studentów uniwersytetu z Pawii, 11 IV), NP IV, 1, s. 437-439; toż: *Il riflesso della sapienza divina nella formazione integrale dell'uomo*, IGP IV, 1, s. 915-918.

35. *Mądrość ludzkości niech zawsze towarzyszy badaniu naukowemu* (Przemówienie do Papieskiej Akademii Nauk, 3 X), NP IV, 2, s. 134-136; toż: *La saggezza dell'umanità accompagni sempre la ricerca scientifica*, IGP IV, 2, s. 330-338.

1982

36. *Świadek wiary i herold rozumu* (Stulecie urodzin Jacquesa Maritaina, 15 VIII), NP V, 2, s. 278-280.

37. *Dobro – zło* (Homilia podczas Mszy św. w Rimini, 29 VIII), NP V, 2, s. 322-325; toż: *Vivere un cristianesimo maturo non comporta una fuga dal mondo*, IGP V, 3, s. 339-346.

38. *Niech wzniesie się ku tronowi Mądrości Bożej dziękczynienie Kościoła za świętą Teresę* (Modlitwa na zakończenie obchodów 400. rocznicy śmierci św. Teresy z Avila, 1 XI), NP V, 2, s. 658-660; toż: *Salga al trono della sapienza di Dio il ringraziamento della Chiesa per Santa Teresa*, IGP V, 3, s. 1045-1048.

1983

39. *Chrześcijanin jest stworzony do stawiania czoła sytuacjom trudnym i zniechęcającym* (Homilia podczas Mszy św., 6 II), NP VI, 1, s. 167-170; toż: *I cristiano è fatto per affrontare situazioni difficili e scoraggianti*, IGP VI, 1, s. 360-364.

40. *Krzyż Chrystusa fundamentem nadziei* (Audienca generalna, 30 III), NP VI, 1, s. 408-410; toż: *Riconosciamo nella „Croce con Cristo” il fondamento della nostra speranza*, IGP VI, 1, s. 853-861.

41. *Prawda nasuwa się sama, zwycięża wskutek własnej mocy* (Przemówienie do pielgrzymki z Livorno, 16 IV), NP VI, 1, s. 458-461; toż: *La verità si impone da sola, vince per la sua forza intrinseca*, IGP VI, 1, s. 978-982.

42. *Nie stawiać żadnej granicy naszemu wspólnemu poszukiwaniu wiedzy* (Przemówienie do grupy naukowców, 9 V), NP VI, 1, s. 560-568; toż: *Nessun limite sia posto alla nostra comune ricerca del sapere*, IGP VI, 1, s. 1192-1199.

43. *Chrystus jest całą prawdą człowieka* (Audienca generalna, 31 VIII), NP VI, 2, s. 139-143; toż: *Cristo verità intera dell'uomo*, IGP VI, 2, s. 322-331.

44. *Słowo Boże i nauczanie biskupa zapewnia autentyczność doktryny* (Przemówienie do biskupów Stanów Zjednoczonych Ameryki, 22 X), NP VI, 2, s. 379-384; toż: *Parola di Dio e magistero del Vescovo garanzia dell'autenticità della dottrina*, IGP VI, 2, s. 835-842.

1984

45. *Odpowiedź na wymogi współczesnej kultury w chrześcijańskim humanizmie* (Przemówienie do uczestników kongresu na temat „Mądrość Krzyża dzisiaj”, 9 II), NP VII, 1, s. 130-133; toż: *Nell'umanesimo cristiano la risposta alle istanze della cultura contemporanea*, IGP VII, 1, s. 269-274.

46. *Społeczne zapotrzebowanie na ludzi niezmordowanie poszukujących prawdy* (Przemówienie do francuskich parlamentarzystów, 5 III), NP VII, 1, s. 288-289; toż: *La società ha bisogno di instancabili ricercatori della verità*, IGP VII, 1, s. 626-628.

47. *Mendel godził wiedzę z mądrością* (Przemówienie z okazji setnej rocznicy śmierci Grzegorza Mendla, 10 III), NP VII, 1, s. 309-311; toż: *Mendel armonizzò scienza e sapienza*, IGP VII, 1, s. 668-672.

48. *Gaudium de veritate* (Przemówienie podczas wizyty na uniwersytecie, Fryburg, Szwajcaria, 13 VI), NP VII, 1, s. 778-781; toż: *La scienza è veramente libera quando si lascia determinare dalla verità*, IGP VII, 1, s. 1704-1710.

49. *Nauka, która służy prawdzie, otwiera człowieka na objawienie Boże* (Homilia podczas Mszy św. w Poliklinice Uniwersyteckiej Agostino Gemelli, Rzym, 28 VI), NP VII, 1, s. 906-909; toż: *La scienza che serve la verità dispone alla rivelazione di Dio*, IGP VII, 1, s. 1973-1979.

50. *Kościół, którego jesteście pasterzami* (Przemówienie podczas spotkania z biskupami Kanady, Ottawa, 20 IX), NP VII, 2, s. 307-314; toż: *Confermati i Vescovi nella loro missione secondo il Concilio Vaticano*, IGP VII, 2, s. 631-643.

1985

51. *Misją katolickiego nauczyciela jest wdrożyć rozum do przyjęcia prawd wiary* (Przemówienie w Pedagogium „Maria Assunta”, 9 III), NP VIII, 1, s. 337-340; toż: *La missione dell'insegnante cattolico è di educare la ragione ad accogliere le verità della fede*, IGP VIII, 1, s. 622-627.

52. *O ile rozum ludzki sam poznaje Boga?* (Audienca generalna, 20 III), NP VIII, 1, s. 370-375; toż: *Con la ragione l'uomo giunge a Dio*, IGP VIII, 1, s. 672-675.

53. *Każdy naród powinien pragnąć uczestnictwa w pracy i postępie naukowym* (Przemówienie do grupy uczonych, 21 VI), NP VIII, 1, s. 1003-1006; toż: *Ogni nazione deve poter partecipare al lavoro e al progresso scientifico*, IGP VIII, 1, s. 1932-935.

1986

54. *W służbie prawdy i wolności* (Spotkanie z włoskimi dziennikarzami katolickimi, 28 II), NP IX, 1, s. 280-283; toż: *Il giornalista: „uomo della verità”*, IGP IX, 1, s. 555-560.

55. *Opatrzność Boża – transcendentna Mądrość miłująca* (Audienca generalna, 14 V), NP IX, 1, s. 714-720; toż: *La Divina Provvidenza: trascendente sapienza che ama*, IGP IX, 1, s. 1411-1423.

56. *Poznanie tajemnic Bożych jest nie tyle zdobyczą ludzkiego rozumu, ile darem, którego Bóg udziela pokornym i wierzącym* (Przemówienie podczas wizyty w Papieskiej Akademii św. Anzelma, Rzym, 1 VI), NP IX, 1, s. 858-861; toż: *La conoscenza dei misteri divini non è tanto conquista del genio umano quanto un dono che Dio elargisce agli umili ed ai credenti*, IGP IX, 1, s. 1738-1743.

57. *Mądrość i etyka – granice nauki* (Przemówienie na uroczystej sesji z okazji 50-lecia Papieskiej Akademii Nauk, 28 X), ORpol. 8(1987) nr 2, s. 10, 30; toż: *Nucleare ecologia, genetica: le frontiere della scienza interpellano sempre più la responsabilità dell'uomo*, IGP IX, 2, s. 1274-1285.

58. *Grzech człowieka a „grzech świata”* (Audienca generalna, 5 XI), w: *Wierzę w Jezusa Chrystusa Odkupiciela*, Città del Vaticano 1989, s. 59-65; toż: *Il peccato dell'uomo e il „peccato del mondo”*, IGP IX, 2, s. 1340-1349.

1987

59. *Jezus Chrystus-Mesjasz a mądrość Boża* (Audienca generalna, 22 IV), ORpol. 8(1987) nr 7, s. 7-8; toż: *Gesù Cristo, Messia, e la Sapienza divina*, IGP X, 1, s. 1383-1395.

1988

60. *Chrystus jest Zbawicielem, wyzwala bowiem człowieka z niewoli grzechu* (Audienca generalna 27 VII), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 9; toż: *Gesù liberatore: egli libera l'uomo dalla schiavitù del peccato*, IGP XI, 3, s. 183-192.

61. *Chrystus wyzwala człowieka z niewoli grzechu do wolności w prawdzie* (Audienca generalna 3 VIII), ORpol. 9(1988) nr 8, s. 13; toż: *Gesù libera l'uomo dalla schiavitù del peccato verso la libertà nella verità*, IGP XI, 3, s. 205-216.

62. *Jezus Chrystus – wzór zbawczej przemiany człowieka* (Audienca generalna 17 VIII), ORpol. 9(1988) nr 8, s. 14; toż: *Gesù Cristo modello perfetto ed efficace della trasformazione salvifica dell'uomo*, IGP XI, 3, s. 394-404.

63. *Chrystus – wzorem doskonałej miłości, która swój szczyt osiąga w Ofierze krzyża* (Audienca generalna, 31 VIII), ORpol. 9(1988) nr 8, s. 15; toż: *Cristo, modello del perfetto amore che raggiunge il suo culmine nel sacrificio della croce*, IGP XI, 3, s. 490-502.

64. *Chrystus jest ofiarą przełagalną „za grzechy całego świata”* (Audienca generalna 26 X), ORpol. 9(1988) nr 10-11, s. 21; toż: *Valore sostitutivo e rappresentativo del sacrificio di Cristo vittima di espiazione „per i peccati” di tutto il mondo*, IGP XI, 3, s. 1330-1341.

1989

65. *Dary Ducha Świętego* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 IV), ORpol. 10(1989) nr 4, s. 7-8; toż: *La Pasqua prima Pentecoste*, IGP XII, 1, s. 708-711.

66. *Dar Mądrości* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 9 IV), ORpol. 10(1989) nr 4, s. 8; toż: *Il dono della sapienza: non solo conoscere le cose di Dio, ma sperimentarle e viverle*, IGP XII, 1, s. 774-776.

67. *Dar Rozumu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 IV), ORpol. 10(1989) nr 4, s. 8; toż: *Il dono dell'intelletto: la gioiosa percezione del disegno amoroso di Dio*, IGP XII, 1, s. 828-831.

68. *Dar Umiejętności* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 23 IV), ORpol. 10(1989) nr 4, s. 8; toż: *Il dono della scienza: scoprire il senso teologico del creato*, IGP XII, 1, s. 906-909.

69. *Dar Rady* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 V), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 11; toż: *Il dono del consiglio illumina la coscienza nelle scelte morali*, IGP XII, 1, s. 1191-1194.

70. *Dar Męstwa* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 14 V), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 11; toż: *Il dono della forza dà vigore alla virtù di chi non scende a compromessi nell'adempimento del proprio dovere*, IGP XII, 1, s. 1257-1258.

71. *Dar Pobożności* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 28 V), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 11; toż: *Il dono della pietà, radice della nuova comunità umana che si basa sulla civiltà dell'amore*, IGP XII, 1, s. 1376-1378.

72. *Dar Bojaźni Bożej* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 11 VI), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 12; toż: *Da questo santo e giusto timore dipende tutta la pratica delle virtù cristiane*, IGP XII, 1, s. 1543-1645.

73. *Droga, Prawda, Życie* (Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą, 19 VIII), ORpol. 10(1989) nr 8, s. 18-20; toż: *„Siete testimoni dell'amore di Dio e della sua speranza di salvezza”*, IGP XII, 2, s. 284-298.

74. *Lo sfruttamento irrazionale dell'ambiente è una minaccia per l'intero genere umano* [Nierozumne wykorzystanie środowiska naturalnego jest zagrożeniem dla całego rodzaju ludzkiego] (Przemówienie do uczestników spotkania zorganizowanego przez „Nova Spes”, 14 XII), IGP XII, 2, s. 1530-1534.

1990

75. *Działanie mądrościowe Ducha Bożego* (Audienca generalna, 14 III), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 9-10; toż: *L'azione sapienziale dello Spirito Santo*, IGP XIII, 1, s. 639-650.

76. *Kapłańska mądrość* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 18 III), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 12; toż: *La sapienza deve animare e orientare il pensiero e l'azione del sacerdote*, IGP XIII, 1, s. 665-666.

77. *La ricerca scientifica conduce ad un più profondo apprezzamento della saggezza del Creatore* [Badania naukowe prowadzą do głębszego podziwu dla mądrości Stwórcy] (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami seminarium na temat astrofizyki zorganizowanego przez Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne, 14 IX), IGP XIII, 2, s. 612-614.

78. Encyklika o stałej aktualności posłania misyjnego *Redemptoris missio* (7 XII), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 4-37, p. 90; toż: Lettera Enciclica [...] *Redemptoris Missio*, IGP XIII, 2, s. 1398-1486.

1991

79. *Prawe sumienie* (Audience generalna, 27 II), ORpol. 12(1991) nr 2-3, s. 50; toż: *Lo spirito, fonte dei doni spirituali e dei carissimi nella Chiesa*, IGP XIV, 1, s. 420-432.

80. *Abyśmy umieli nazywać dobro dobrem, a zło złem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 III), ORpol. 12(1991) nr 2-3, s. 50.

81. *Prawda naturalna i prawda objawiona pochodzą z tego samego źródła* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami kongresu zorganizowanego przez Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne, 27 IX), ORpol. 12(1991) nr 11, s. 45; toż: *Possibile e fecondo l'approccio interdisciplinare tra scienza e religione*, IGP XIV, 2, s. 664-666.

82. *Pozwólmy prowadzić się Duchowi Prawdy* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie Synodu, 28 XI), ORpol. 13(1992) nr 1, s. 4-5; toż: „*Possa il Sinodo mobilitare gli animi per una nuova evangelizzazione dell'Europa*”, IGP XIV, 2, s. 1288-1291.

1992

83. *Silmy się dobrze myśleć* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki i kultury, 2 V), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 14-16; toż: *Superare condizionamenti e pregiudizi per cogliere l'incontro tra fede e scienza*, IGP XV, 1, s. 1282-1287.

84. *Sprawa Galileusza lekcją dla współczesnych* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 31 X), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 23-26; toż: *Appartiene ormai al passato il doloroso malinteso sulla presunta opposizione costitutiva tra scienza e fede*, IGP XV, 2, s. 456-465.

85. *Podajmy szczerzy dialog, aby usuwać przyczyny nietolerancji i niezrozumienia* (Przemówienie do członków Papieskiej Rady do Spraw Dialogu Międzywyznaniowego, 13 XI), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 32-33; toż: *È necessario un comune impegno per eliminare le intolleranze*, IGP XV, 2, s. 551-555.

86. *Wierność prawdzie w środkach społecznego przekazu* (Przemówienie do przedstawicieli Włoskiej Federacji Tygodników Katolickich, 28 XI), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 36-37; toż: *Il settimanale diocesano: strumento di mediazione tra informazione e territorio*, IGP XV, 2, s. 726-729.

1993

87. Encyklika *Veritatis splendor* o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47; toż: Lettera Enciclica *Veritatis Splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-375.

1994

88. „Telewizją w rodzinie: kryteria właściwego wyboru programów” (Orędzie na XXVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 15(1994) nr 4, s. 7-9; toż: „Televisione e famiglia: criteri per sane abitudini nel vedere”, IGP XVII, 1, s. 183-188.

89. *Oddajcie wasze słowa na służbę prawdy* (Przemówienie podczas wizyty w Biurze Prasowym Stolicy Apostolskiej, 24 I), ORpol. 15(1994) nr 3, s. 51-52; toż: *Siamo compagni di uno stesso pellegrinaggio: spettatori di situazioni drammatiche, ma testimoni di incoraggianti segni di speranza*, IGP XVII, 1, s. 189-193.

1995

90. Encyklika [...] *Evangelium vitae* (25 III), ORpol. 16(1995) nr 4, s. 4-50; toż: Lettera Enciclica *Evangelium Vitae*, IGP XVIII, 1, s. 605-840.

91. *Cały Kościół jest wezwany do głoszenia prawdy i miłości Bożej* (Orędzie na Światowy Dzień Misyjny 1995 r., 11 VI), ORpol. 16(1995) nr 8-9, s. 4-5; toż: *La vocazione „ad gentes” e „ad vitam”, paradigma dell’impegno missionario di tutta la Chiesa*, IGP XVIII, 1, s. 1701-1705.

1996

92. *W imię wspólnej miłości do prawdy* (Przemówienie do rektorów uczelni akademickich z Polski, 4 I), ORpol. 17(1996) nr 2, s. 37-39; toż: *Le istituzioni accademiche diventano nuovamente la coscienza della nazione*, IGP XIX, 1, s. 7-23.

93. *Zrozumieć wszechświat i człowieka* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sympozjum zorganizowanego przez Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne, 28 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 45; toż: *La ricerca scientifica deve basarsi sulla verità*, IGP XIX, 1, s. 1634-1635.

94. *Magisterium Kościoła wobec ewolucji* (Przesłanie do członków Papieskiej Akademii Nauk, 22 X), ORpol. 18(1997) nr 1, s. 18-19; toż: *Dalla Bibbia una luce superiore illumina l’orizzonte di studi e di ricerche sull’origine della vita e sulla sua evoluzione*, IGP XIX, 2, s. 570-575.

1997

95. *Formacja prawego sumienia* (Przemówienie do uczestników kursu zorganizowanego przez Penitencjarię Apostolską 17 III), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 37-38; toż:

„È pretestuoso contrapporre i diritti della coscienza al vigore obiettivo della legge interpretata dalla Chiesa”, IGP XX, 1, s. 471-475.

96. *Nigdy więcej wojny!* (Przemówienie powitalne, Sarajewo, 12 IV), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 7-8; toż: „*Mai più la guerra, mai più l'odio e l'intolleranza!*”, IGP XX, 1, s. 660-662.

97. *Spotykamy się w imię wspólnej miłości do prawdy* (Przemówienie z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 8 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 60-63; toż: *Il relativismo etico costituisce non solo un pericolo per la scienza ma direttamente anche per l'uomo e per la vita della società*, IGP XX, 1, s. 1465-1474.

98. *Nie dopuście, aby wam odebrano chrześcijańską godność* (Homilia podczas Mszy św. kanonizacyjnej bł. Jana z Dukli, 9 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 67-70; toż: *Non permettete che vi venga tolta vostra dignità cristiana*, IGP XX, 1, s. 1485-1491.

99. *Trzeba odróżnić prawdziwych nauczycieli od fałszywych* (Przesłanie do instruktorów katolickiego skautingu we Włoszech, 2 VIII), ORpol. 18(1997) nr 11, s. 7-8; toż: „*Non abbiate timore di proporre tutto l'insegnamento di Cristo, insegnamento arduo ma mai deludente*”, IGP XX, 2, s. 80-84.

100. *Bądźcie poszukiwaczami, świadkami i głosicielami prawdy Chrystusa* (List do młodzieży Rzymu, 8 IX), ORpol. 18(1997) nr 11, s. 4-6; toż: *Diventate protagonisti generosi di un cambiamento che segni il futuro vostro, della Chiesa e della Città*, IGP XX, 2, s. 277-283.

101. *W służbie Bożej Prawdy* (Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Plenarnego Kongregacji Nauki Wiary, 24 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 33-34; toż: *Il bene della persona è di essere nella verità e di fare la verità nella carità*, IGP XX, 2, s. 666-670.

1998

102. Encyklika *Fides et ratio* (14 IX), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 4-40; toż: Lettera Enciclica *Fides et Ratio*, IGP XXI, 2, s. 375-454.

103. *Duch a „ziarna prawdy” w ludzkiej myśli* (Audiencja generalna, 16 IX) ORpol. 20(1999) nr 1, s. 45-46; toż: *Lo Spirito e i „semi di verità” del pensiero umano* IGP XXI, 2, s. 468-476.

104. *Człowiek potrzebuje miłości i prawdy* (Homilia podczas Mszy św. dla wykładowców i studentów rzymskich uczelni, 15 XII), ORpol. 20(1999) nr 2, s. 29-30.

1999

105. *Odpowiedzialność ludzi nauki i kultury za prawdę* (Przemówienie do rektorów wyższych uczelni, Toruń, 7 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 28-29; toż: *Il compito degli uomini di cultura oggi: offrire al mondo la speranza che nasce dalla verità*, IGP XXII, 1, s. 1233-1239.

106. *Przezwyciężać osobisty grzech i „struktury grzechu”* (Audiencja generalna, 25 VIII), ORpol. 20(1999) nr 11, s. 34-35; toż: *Combattere il peccato personale e le „strutture di peccato”*, IGP XXII, 2, s. 201-210.

107. *Prawda, która wyzwala* (Przemówienie do uczestników sympozjum naukowego poświęconego Janowi Husowi, 17 XII), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 39-40; toż: *La figura storica di Jan Hus da punto di contesa può diventare un soggetto di dialogo, di confronto e di approfondimento comune*, IGP XXII, 2, s. 1206-1209.

2000

108. *Dziesięcioro przykazań prawem miłości i wolności człowieka* (Homilia podczas Liturgii Słowa, 26 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 17-19; toż: *Oggi, con grande gioia e con profonda emozione, il Vescovo di Roma è pellegrino sul Monte Sinai*, IGP XXIII, 1, s. 265-269.

109. *Starajcie się bronić prawdy, głosić ją i szerzyć* (Homilia podczas Mszy św. dla uczestników Jubileuszu Nauczycieli Akademickich, 10 IX), ORpol. 21(2000) nr 11-12, s. 9-10; toż: „*Di fronte alla sfida di un nuovo umanesimo, che sia autentico e integrale, l'Università ha bisogno di persone attente alla Parola e di credibili testimoni di Cristo*”, IGP XXIII, 2, s. 361-365.

2001

110. *Przebaczenie drogą do pokoju* (Orędzie na Wielki Post 2001 r., 7 I), ORpol. 22(2001) nr 3, s. 8-9; toż: „*La carità non tiene conto del male ricevuto*”, IGP XXIV, 1, s. 141-145.

111. *Bóg karze i zbawia* (Audienca generalna, 25 VII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 21-22; toż: *Cantico di Tobia: Dio castiga e salva*, IGP XXIV, 2, s. 78-85.

112. *Psalm 36 – przewrotność grzesznika i dobroć Boga* (Audienca generalna, 22 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 24-25; toż: *Salmo 35: Malizia del peccatore, bontà del Signore*, IGP XXIV, 2, s. 183-189.

113. *Nienawiść, fanatyzm i terroryzm znieważają imię Boga* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, sztuki i nauki, 24 IX), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 24-25; toż: *L'odio, il fanatismo e il terrorismo profanano il nome di Dio e sfigurano l'autentica immagine dell'uomo*, IGP XXIV, 2, s. 427-435.

114. *Waszym zadaniem jest służba prawdzie* (Przesłanie do uczestników VI Krajowego Zjazdu Włoskich Katolickich Nauczycieli Akademickich, 4 X), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 6-7.

115. *Psalm 51 – zmiłuj się nade mną, Boże* (Audienca generalna, 24 X), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 52-53; toż: *Salmo 50: Pietà di me, o Signore*, IGP XXIV, 2, s. 607-609.

2002

116. *O globalną mobilizację sumień* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 I), ORpol. 23(2002) nr 2, s. 30-31; toż: *Urge una mobilitazione globale delle coscienze per opporsi con fermezza alla tentazione dell'odio*, IGP XXV, 1, s. 4-7.

117. *Walka z szatanem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 II), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 15; toż: *Preghiera, sacramenti, penitenza, Parola di Dio, vigilanza, di-*

giuno: strumenti antichi e sempre nuovi per vincere le suggestioni del male, IGP XXV, 1, s. 244-247.

118. *Szukać prawdy i ją przekazywać* (Przemówienie do członków Międzynarodowej Katolickiej Unii Prasy, 6 XII), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 45; toż: „*Essere giornalista cattolico significa avere il coraggio di cercare e di riferire la verità anche quando non è considerata «politicalmente corretta»*”, IGP XXV, 2, s. 829-830.

2003

119. „*Nie*” śmierci, egoizmowi i wojnie! „*Tak*” życiu i pokojowi! (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 I), ORpol. 24(2003) nr 3, s. 21-24; toż: *No alla morte! No all'egoismo! No alla guerra! Si alla Vita! Si alla Pace!*, IGP XXVI, 1, s. 52-58.

120. *Pieśń Mdr 9, 1-6. 9-11 – modlitwa o dar mądrości* (Audiencja generalna, 29 I), ORpol. 24(2003) nr 5, s. 44-45; toż: *Cantico: Sapienza 9, 1-6.9-11: Signore, dammi la sapienza*, IGP XXVI, 1, s. 124-129.

121. *Aby pokonać szatana* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 9 III), ORpol. 24(2003) nr 4, s. 47; toż: *Purificare la coscienza, convertire il cuore alla vera pace*, IGP XXVI, 1, s. 336-338.

122. *Król prawdy, wolności, sprawiedliwości i miłości* (Homilia podczas Mszy św. w Niedzielę Palmową, 13 IV), ORpol. 24(2003) nr 6, s. 30-31; toż: „*Gerusalemme città-simbolo dell'umanità, specialmente nel drammatico inizio del terzo millennio*”, IGP XXVI, 1, s. 451-454.

123. *W poszukiwaniu prawdy o człowieku* (Przemówienie do uczestników sympozjum „Kościoł w służbie człowieka”, 9 V), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 31-32; toż: „*Un perenne servizio alla «verità» dell'uomo*”, IGP XXVI, 1, s. 687-689.

2004

124. *Dialog wiary i rozumu* (Przemówienie podczas spotkania z rektorami wyższych uczelni Wrocławia i Opola, 8 I), ORpol. 25(2004) nr 2, s. 55; toż: „*Il dialogo vivificante tra fede e ragione durerà e nessuna delle odierne ideologie riuscirà a interromperlo*”, IGP XXVII, 1, s. 28-29.

125. *Psalm 15 – człowiek sprawiedliwy* (Audiencja generalna, 4 II), ORpol. 25(2004) nr 4, s. 41-42; toż: *Salmo 14: Chi è degno di stare davanti al Signore?*, IGP XXVII, 1, s. 142-147.

BENEDYKT XVI

2005

1. *W poszukiwaniu prawdy o Bogu, człowieku i świecie* (Przemówienie do pracowników i studentów Katolickiego Uniwersytetu „Sacro Cuore”, 25 XI), ORpol. 27(2006) nr 3, s. 31-33; toż: „*Fare scienza nell'orizzonte di una razionalità aperta al trascendente, a Dio*”, IB I, s. 844-848.

2. *Pokój w prawdzie* (Oreǳie [...] na XXXIX Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 2006 r., 8 XII), ORpol. 27(2006) nr 2, s. 4-7; toż: „*Nella verità, la pace*”, IB I, s. 954-962.

2006

3. *Trzeba budować pokój oparty na prawdzie* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 9 I), ORpol. 27(2006) nr 4, s. 20-23; toż: *Giustizia, libertà, perdono e riconciliazione, speranza: formidabili impegni per costruire la pace nella verità*, IB II, 1, s. 43-51.

4. „*Twoje słowo jest lampą dla moich kroków i światłem na mojej ścieżce*” (Ps 119[118], 105) (Oreǳie na XXI Światowy Dzień Młodzieży 2006 r., 22 II), ORpol. 27(2006) nr 4, s. 6-8; toż: „*Lampada per i miei passi è la tua parola, luce sul mio cammino*”, IB II, 1, s. 224-228.

5. *Wiara, rozum i uniwersytet – wspomnienia i refleksje* (Wykład na uniwersytecie, Ratyżbona, 12 IX), ORpol. 27(2006) nr 11, s. 25-29; toż: *Fede, ragione e università. Ricordi e riflessioni*, IB II, 2, s. 257-267.

6. *Posłuszni prawdzie, stajecie się współpracownikami prawdy* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie sesji plenarnej międzynarodowej Komisji Teologicznej, 6 X), ORpol. 28(2007) nr 1, s. 30-31; toż: *L'obbedienza alla verità ci fa collaboratori della verità*, IB II, 2, s. 396-398.

7. *Szukajcie i brońcie prawdy* (Przemówienie podczas wizyty w Papieskim Uniwersytecie Laterańskim, 21 X), ORpol. 28(2007) nr 1, s. 16-18; toż: *Il saluto agli studenti e alle maestranze durante la visita all'Università Lateranense*, IB II, 2, s. 488.

8. *Przekazujcie wszystkim słowa prawdy i nadziei* (Przemówienie do Włoskiej Federacji Tygodników Katolickich, 25 XI), ORpol. 28(2007) nr 3, s. 24-25; toż: „*Servire con coraggio la verità*”, IB II, 2, s. 680-682.

2007

9. *Wiara i rozum* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 28 I), ORpol. 28(2007) nr 4, s. 55; toż: „*I cristiani sappiano esprimere la ragionevolezza della loro fede*”, IB III, 1, s. 129-134.

10. *Niech św. Augustyn będzie dla nas wzorem dialogu wiary i rozumu* (Spotkanie ze wspólnotą akademicką, 22 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 12-13; toż: *Impariamo da Agostino l'umiltà della fede che depone la superbia saccente e si china entrando nella comunione della Chiesa*, IB III, 1, s. 712-717.

11. *Walczyjcie z relatywizmem, ukazując prawdę o człowieku* (Przemówienie podczas spotkania z katolickimi organizacjami pozarządowymi, 1 XII), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 41-43; toż: *La verità sull'uomo garantisce la convivenza tra i popoli*, IB III, 2, s. 747-750.

2008

12. *Potrzebujemy odwagi Mędrców opartej na niewzruszonej nadziei* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 29-31; toż:

C'è bisogno di una speranza più grande per un mondo lacerato da divisioni e conflitti, IB IV, 1, s. 23-27.

13. *Papież nie narzuca wiary, lecz zachęca do szukania prawdy* (Przemówienie, które Benedykt XVI miał wygłosić na uniwersytecie „La Sapienza”, 17 I), ORpol. 29(2008) nr 3, s. 12-16; toż: *Non vengo a imporre la fede ma a sollecitare il coraggio per la verità*, IB IV, 1, s. 78-86.

14. *List do diecezji rzymskiej o pilnej potrzebie wychowania*, 21 I), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 4-6; toż: *La crisi dell'educazione deriva dalla mancanza di fiducia nella vita*, IB IV, 1, s. 116-120.

15. *Szukanie prawdy, by się nią dzielić* (Orędzie [...] na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 29(2008) nr 3, s. 8-10; toż: *Liberi da materialismo e relativismo per edificare un mondo più giusto*, IB IV, 1, s. 132-136.

16. *Podsycajcie żamłowanie do prawdy* (Przemówienie do uczestników kongresu wydziałów medialnych uczelni katolickich, 23 V), ORpol. 29(2008) nr 7-8, s. 10-11; toż: *La passione per la verità evita il relativismo*, IB IV, 1, s. 858-861.

17. *Życie jest poszukiwaniem prawdy, dobra i piękna* (Przemówienie na powitanie młodzieży na nabrzeżu Barangaroo, 17 VII), ORpol. 29(2008) nr 9, s. 13-16; toż: *La speranza del Vangelo in un mondo avido e diviso*, IB IV, 2, s. 44-52.

18. *Tylko w spotkaniu z Chrystusem rozum otwiera się na prawdę* (Audjencja generalna, 3 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 50-51; toż: *Anno Paolino: „L'esperienza di san Paolo sulla via di Damasco”*, IB IV, 2, s. 210-217.

19. *Rozum nigdy nie jest w sprzeczności z wiarą* (Homilia podczas Mszy św., Paryż, 13 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 23-25; toż: *Solo Dio ci dona felicità piena e ci insegna i veri valori*, IB IV, 2, s. 295-300.

20. *Wolni od pychy intelektualnej, dążymy do prawdziwej Mądrości* (Przemówienie podczas spotkania z wykładowcami i studentami rzymskich uczelni kościelnych, 30 X), ORpol. 30(2009) nr 1, s. 38-39; toż: *Liberi dall'orgoglio intellettuale per giungere alla vera sapienza*, IB IV, 2, s. 590-593.

21. *Światło Chrystusa silniejsze niż ciemności zła* (Św. Paweł a nauka o grzechu pierworodnym) (Audjencja generalna, 3 XII), ORpol. 30(2009) nr 2, s. 48-49; toż: *Anno Paolino: „Relazioni tra Adamo e Cristo. Linee essenziali della dottrina sul peccato originale”*, IB IV, 2, s. 753-757.

2009

22. *Wiara i rozum odrzucają przemoc i totalitaryzm* (Przemówienie do wspólnoty muzułmańskiej, 19 III), ORpol. 30(2009) nr 5, s. 29-30; toż: *Religione e ragione alleate nel rifiuto di ogni violenza e totalitarismo*, IB V, 1, s. 430-432.

23. *Uniwersytet miejscem dialogu i zgłębiania prawdy* (Przemówienie podczas uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego pod uniwersytet katolicki, 9 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 11-12; toż: *Pregiudizio e violenza sfigurano la religione*, IB V, 1, s. 756-759.

24. Encyklika *Caritas in veritate* (29 VI), ORpol. 30(2009) nr 9, s. 4-35, p. 2, 8, 21, 34, 78, 79; toż: *Lettera Enciclica [...] Caritas in Veritate*, IB V, 1, s. 1105-1246.

25. *Prawdziwa autonomia uniwersytetu wyraża się w odpowiedzialności za wartość prawdy* (Przemówienie do przedstawicieli świata akademickiego, 27 IX), ORpol.

30(2009) nr 11-12, s. 19-21; toż: *Bisogna sottrarre la cultura alle pressioni di interessi ideologici o economici*, IB V, 2, s. 282-285.

26. *Mądrość Boża objawia się ludziom pokornym i prostym* (Homilia podczas Nieszporów dla środowisk akademickich Rzymu, 17 XII), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 34-35; toż: „*L'uomo è mistero di amore e libertà, che si realizza nella comunione*”, IB V, 2, s. 716-719.

2010

27. *W poszukiwaniu prawdy Mędrcy kierują się rozumem i wiarą* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 I), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 20-21; toż: *L'intelligenza aperta alla fede è vera sapienza*, IB VI, 1, s. 22-26.

2011

28. *Mędrcy poszukujący znaków obecności Boga* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol. 32(2011) nr 2, s. 26-27; toż: *I sapienti, la stella e il Bambino*, IB VII, 1, s. 28-32.

29. *W kwestii zła w człowieku i historii ostatnie słowo należy do Boga* (Przemówienie do uczestników kursu dla spowiedników zorganizowanego przez Penitencjarię Apostolską, 25 III), ORpol. 32(2011) nr 5, s. 23-24; toż: *L'ultima parola sul male è della misericordia di Dio*, IB VII, 1, s. 378-381.

30. *Przyszłość wolna od nienawiści i zemsty jest możliwa* (Przemówienie podczas wizyty w Fosse Ardeatine, 27 III), ORpol. 32(2011) nr 5, s. 25-26; toż: *È possibile un futuro libero dall'odio e dalla vendetta*, IB VII, 1, s. 386-388.

31. *Mocą Chrystusa zwyciężamy zło i czynimy dobro* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 3 IV), ORpol. 32(2011) nr 6, s. 57-58; toż: *L'ho ricordato con affetto*, IB VII, 1, s. 411-415.

32. *Rozum, który kieruje się wiarą, wypełnia swoje powołanie* (Przemówienie podczas uroczystości wręczenia nagrody im. Ratzingera, 30 VI), ORpol. 32(2011) nr 8-9, s. 35-37; toż: *La ragione che segna la fede risponde alla sua vocazione*, IB VII, 1, s. 937-941.

33. *Uniwersytet jest miejscem, w którym poszukuje się prawdy o osobie ludzkiej* (Przemówienie do młodych wykładowców akademickich w bazylice św. Wawrzyńca, 19 VIII), ORpol. 32(2011) nr 10-11, s. 13-15.

34. *Miłość jest silniejsza od nienawiści i zła (Psalm 110)* (Audiecja generalna, 16 XI), ORpol. 33(2012) nr 1, s. 45-48.

2012

35. *Modlitwa i sakramenty dają nam światło prawdy* (Homilia podczas Mszy św. w Niedzielę Chrztu Pańskiego, 8 I), ORpol. 33(2012) nr 2, s. 25-27; toż: *La prima scelta educativa*, IB VIII, 1, s. 37-40.

36. *Falszywość jest znamiem diabła* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 26 VIII), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 54; toż: *Credere per conoscere*, IB VIII, 2, s. 108-111.

37. *Racjonalność wiary* (Audiencja generalna, 21 XI), ORpol. 34(2013) nr 1, s. 41-43; toż: *Credere è ragionevole*, IB VIII, 2, s. 615-627.

38. *Tylko miłość może ocalić od upadku* (Przemówienie na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 34(2013) nr 1, s. 35-36; toż: *Quella voce nel silenzio*, IB VIII, 2, s. 724-726.

2013

39. *Jak niespokojni poszukiwacze Boga* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol. 34(2013) nr 2, s. 18-21; toż: *Come inquieti cercatore di Dio*, IB IX, 1, s. 23-28.

40. *Wiara potrafi rozpoznać mądrość słabości* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Ofiarowania Pańskiego, 2 II), ORpol. 34(2013) nr 3-4, s. 19-21; toż: *La sapienza della debolezza*, IB IX, 1, s. 150-1154.

FRANCISZEK

2013

1. *Prześladowanie, do którego podlega książę świata* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 4 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 29.

2. *Diabeł zawsze nas oszukuje* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 14 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 34-35.

3. *Grzech nie jest problemem* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 17 V), w: Franciszek, *Prawda jest spotkaniem. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2019, s. 163-165.

4. *Dobre manery i złe przyzwyczajenia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 18 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 38-39.

5. *Grzech a zgorszenie* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 11 XI), w: Franciszek, *Prawda jest spotkaniem. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2019, s. 392-394.

6. *Ciekawość oddala nas od Bożej mądrości* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 14 XI), w: Franciszek, *Prawda jest spotkaniem. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2019, s. 397-399.

7. Adhortacja [...] *Evangelii gaudium* (24 XI), p. 108; toż: *Esortazione Apostolica Evangelii Gaudium*, IF I, 2, s. 537-681.

2014

8. *Słowa, które zabijają* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 II), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 52-53; toż: *Riconciliamoci con i nostri fratelli*, IF II, 1, s. 183-185.

9. *Zdrowo jest się zawstydzić* (Audiencja generalna 19 II), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 44-46; toż: *Quando Dio ci perdona sentiamo la pace nel cuore*, IF II, 1, s. 190-196.

10. *Unikajmy dworskich nawyków i przyzwyczajęń* (Homilia podczas Mszy św. z nowymi kardynałami, 23 II), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 8-9; toż: *I Cardinali siano canali di carità*, IF II, 1, s. 206-208.

11. *Nie przyzwyczajajmy się do tego, co złe* (Audienca generalna, 5 III), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 47-48; toż: *La Quaresima ci strappa dalla pigrizia e ci sprona al bene*, IF II, 1, s. 250-254.

12. *Mężczyźni i kobiety należący do mafii, nawróćcie się!* (Spotkanie modlitewne zorganizowane przez stowarzyszenie „Libera”, 21 III), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 34; toż: *Convertevi, è ancora tempo per non finire all'inferno!*, IF II, 1, s. 302-303.

13. *Bóg chroni nas przed skutkami naszych błędów* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 24 III), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 56-58.

14. *Kto sądzi, że wszystko wie, nie zdoła pojąć Boga* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 13 V), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 115-118.

15. *Trzeba powiedzieć „nie” adoratorom zła* (Homilia podczas Mszy św. w Marina di Sibari, 22 VI), ORpol. 35(2014) nr 7, s. 45-46; toż: *„No alla 'Ndrangheta”*, IF II, 1, s. 769-771.

16. *Wszyscy popełniamy błędy w życiu* (Wizyta w zakładzie karnym w Iserni, 5 VII), ORpol. 35(2014) nr 7, s. 40-41; toż: *Non stare fermi dobbiamo camminare*, IF II, 2, s. 16-18.

17. *Jak upomnieć brata* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 IX), ORpol. 35(2014) nr 10, s. 50-51; toż: *Pace per Ucraina e Lesotho, aiutare Iracheni perseguitati*, IF II, 2, s. 208-211.

18. *Z pokorą przyznać się do grzechu* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 14 IX), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 193-195.

19. *Z szatanem trzeba walczyć bronią prawdy* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 30 X), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 277-279.

20. *Potrzebujemy „leczenia” wszelkich ran i „leczenia się” z wszelkich zaniedbań* (Przemówienie do pracowników Watykanu i ich rodzin, 22 XII), ORpol. 36(2015) nr 1, s. 43-45.

2015

21. *Mędrcy reprezentują ludzi poszukujących Boga* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol 36(2015) nr 1, s. 24-25.

2016

22. *Logika Bożego objęcia* (Audienca generalna, 11 V), ORpol. 37(2016) nr 6, s. 48-50.

23. *Aby przywrócić wolność tym, którzy weszli na złą drogę* (Audienca generalna, 9 XI), ORpol. 37(2016) nr 12, s. 44-45.

2017

24. *W poszukiwaniu światła* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 I), ORpol. 38(2017) nr 1, s. 18-20.
25. *Fabrykanci bożków* (Audienca generalna, 11 I), ORpol. 38(2017) nr 2, s. 26-27.
26. *Zepsucie gorsze od grzechu. Diabeł zawsze nas oszukuje* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 3 IV), ORpol. 38(2017) nr 5, s. 51-52.
27. *Trzy grupy głupców* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 17 X), ORpol. 38(2017) nr 11, s. 56-57.
28. *Mądrość, która wyzwala* (Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą, Dhaka, 2 XII), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 29-31.

2018

29. *Bierzmy przykład z Mędrców* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 I), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 22.
30. *Jak demaskować fałszywe wiadomości?* (Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 4-7.
31. *Jezus wzywa do odrzucenia tego, co gorszy* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 IX), ORpol. 39(2018) nr 10, s. 59-60.
32. *Dwie różne logiki* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 8 XI), ORpol. 39(2018) nr 12, s. 37-39.
33. *Tam, gdzie jest kłamstwo, nie ma miłości* (Audienca generalna, 14 XI), ORpol. 39(2018) nr 12, s. 16-17.

2019

34. *Mędrzy byli otwarci na „nowość” – chcieli poznać prawdę o Mesjaszu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 I), ORpol. 40(2019) nr 1, s. 24.
35. *Trzeba przewyciężyć zatwardziałość serc* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 17 I), ORpol. 40(2019) nr 2, s. 60-62.
36. *Z diabłem nie należy prowadzić dialogu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 10 III), ORpol. 40(2019) nr 3, s. 57-58.
37. Posynodalna adhortacja apostołska *Christus vivit* [...] do młodych i całego Ludu Bożego (25 III), p. 106.
38. *Mądrość chrześcijańska* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 22 XII), ORpol. 41(2020) nr 1, s. 33-34.

2020

39. *Potrzebujemy mądrości, by opowiadać historie piękne, prawdziwe i dobre* (Orędzie na 54. Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 41(2020) nr 1, s. 4-7.
40. *Bądźmy solą i światłem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 9 II), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 20-21.

41. *Uleganie światowości jest powolną apostazją* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 13 II), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 29-30.
42. *Łagodność łączy, gniew dzieli* (Audiencja generalna, 19 II), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 13-14.
43. *Nie prowadzi się dialogu z diabłem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 23 II), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 22-23.
44. *Prośmy o łaskę wstydu* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 9 III), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 34-35.
45. *Prośmy o łaskę, byśmy nie wpadli w przepaść obojętności* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 12 III), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 37-38.
46. *Trzeba poznać swoje bożki* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 26 III), ORpol. 41(2020) nr 5, s. 29-30.
47. *Proces kuszenia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 4 IV), ORpol. 41(2020) nr 5, s. 39-40.
48. *„Judaszu, gdzie jesteś?”* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 8 IV), ORpol. 41(2020) nr 5, s. 42.
49. *Obmowa jako społeczny lincz* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 28 IV), ORpol. 41(2020) nr 6, s. 35-36.
50. *Chrystus, który dla nas umarł i zmartwychwstał, jedynym lekarstwem na ducha światowości* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 16 V), ORpol. 41(2020) nr 7-8, s. 39-40.
51. *Mądrość i odwaga* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 V), ORpol. 41(2020) nr 6, s. 16-17.
52. *Potężna tama, chroniąca przed zalewem zła* (Audiencja generalna, 27 V), ORpol. 41(2020) nr 6, s. 14-15.
53. *Trzy pokusy* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 21 VI), ORpol. 41(2020) nr 7-8, s. 19-20.
54. *Mądrość serca* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 5 VII), ORpol. 41(2020) nr 9, s. 17-18.
55. Encyklika *Fratelli tutti* [...] O braterstwie i przyjaźni społecznej (Asyż, 3 X) nr 82, 127.
56. *Błogosławieństwo* (Audiencja generalna, 2 XII), ORpol. 42(2021), nr 1, s. 19-21.
57. *Celem nawrócenia jest osiągnięcie królestwa Bożego* (Audiencja generalna, 6 XII), ORpol. 42(2021) nr 1, s. 29-30.
58. *Nie odkładajmy na później nawrócenia* (Audiencja generalna, 8 XII), ORpol. 42(2021) nr 1, s. 31-30.

2021

59. *Nauczanie Jezusa jest ukierunkowane na pokonanie zła* (Audiencja generalna, 31 I), ORpol. 42(2021) nr 2, s. 35-36.
60. *Nie może być dialogu z duchem zła* (Audiencja generalna, 21 II), ORpol. 42(2021) nr 3, s. 20-21.